

פרק א

א. מִשָּׂא נִינְוָה - נבואה על העיר נינוה, סִפְר חֲזוֹן נְחוֹם - זה ספר, נבואות הנביא נחום, הָאֱלֹקָשִׁי - מהעיר אלקוש.
 ב. אֵל קִנּוּא וְנִקָּם ה', נִקָּם ה' וּבַעַל חֲמָה, נִקָּם ה' לְצָרָיו, וְנוֹטֵר הוּא לְאֵיבָיו - ה', הוא אל שנוקם נקמתו מאויביו, כועס, ושומר שנאתו לאויביו שהרעו לישראל.
 ג. ה' אֲרֵךְ אַפַּיִם - מאריך אפו (כעסו), לרשעים, וְגָדֹל כֹּחַ - גדול כוחו, לסבול את כעסו ולכַבֵּשׁוּ, וְנִקָּה לֹא יִנְקָה - אך בסוף, לא ינקה הרשעים מעוונם - ויענישם.
 ה' בְּסוּפָהּ וּבְשַׁעֲרָהּ דָּרְפוּ - כשבא להעניש את אויביו, ממחר כרוח סערה חזקה להענישם, וְעֵנָן אַבְק רִגְלָיו - וכבייכול, במהירות ריצתו, מעלה ענן של אבק ברגליו.
 ד. גֹּעַר בָּיִם וַיִּבְשָׁהוּ - בגערה, הופך ה' את הים ליבשה, וְכָל הַנְּהָרוֹת הִתְחַרְבוּ - וכל שכן שאת הנהרות בכוחו לייבש, אֲמַלֵּל בְּשׁוֹן וְכַרְמֵל, וּפְרַח לְבָנוֹן אֲמַלֵּל - הכרית את הרי הבשן והכרמל העצומים, ואת הפרחים בעצי הלבנון.
 ה. הָרִים רָעָשׁוּ מִמֶּנּוּ - ההרים כבייכול, יחרדו מפני ה', וְהַגְּבְעוֹת הִתְמַגְּגוּ - והגבעות ימסו מפניו, וְתִשָּׂא הָאָרֶץ מִפְּנֵי ה', תשרף הארץ מפני ה', וְתִבֵּל - הארץ המיושבת בבני אדם, וְכָל יוֹשְׁבֵי בָהּ - וכל היושבים בתבל.
 ו. לִפְנֵי זַעַמֹּו מִי יַעֲמוּד, וּמִי יָקוּם בְּחֵרוֹן אַפּוֹ - מי יוכל לקום ולעמוד, בפני זעם וכעס ה', חֲמָתוֹ, נִתְּכָה כְּאֵשׁ - חמת ה' הנשפכת על אויביו, מכלה את כולם כאש, וְהַצְרִים, נִתְּצוּ מִמֶּנּוּ - והסלעים, נשברו ונכתתו מפניו.
 ז. טוֹב ה' לְמַעוֹז, בָּיִם צָרָה, וַיִּדְעַ חֲסִי בּוֹ - בזמן שמביא ה' צרה, טוב הוא ומחזק, את מי שחוסה ובוטח בו.
 ח. וּבִשְׁטוֹף עֲבָר - וכשטפון מים, המכלים את כל העובר בדרכם, פָּלָה יַעֲשֶׂה מְקוֹמָהּ - כך כעס ה', ישטוף ויכלה את מקומה של נינוה, וְאֵיבָיו יִרְדָּף חֲשָׁךְ - והחושך (הפורענות), ירדוף את אויביו.

ט. מֶה תַּחֲשַׁבּוּן אֵל ה' - מה תחשבו אנשי נינוה, שאין ביד ה' לכלותכם, פָּלָה הוּא עֲשֶׂה - הלא כליה גמורה עושה הוא עמכם.
 לא תִּקּוּם פְּעַמִּים צָרָה - משום שבפעם אחת יכלה אתכם.
 י. כִּי עַד סִירִים סְבָכִים - כי הנה, כמו קוצים הסבוכים אחד בשני, אשר אי אפשר להוציא אחד מן הקוצים לבדו, אלא שורף ומכלה את כולם יחד, כך יבוא האוייב על אנשי נינוה ויכלה את כולם, וּכְסָבָאִם סְבוּאִים - וכאנשים העסוקים בשתיית היין, לא יהיה כוח לאנשי נינוה, לקום כנגד אויביהם, (כנגד נ"ג), אֲפָלוּ פִּקֵּשׁ יָבֵשׁ מְלֵא - תאכל בהם אש האוייב, כקש יבש שמלאו ימי גדולו. (הנשרף במהירות באש).
 יא. מִמֶּנּוּ יֵצֵא חֲשֵׁב עַל ה' רָעָה - ממיך נינוה, יצא שנחריב מלך אשור, החושב רעה, להחריב את מקדש ה', יַעַץ בְּלִיעַל - חושב מחשבות רעות, בלי עול מלכות שמים¹.
 יב. כֹּה אָמַר ה', אִם שְׁלָמִים וְכֵן רַבִּים - על אף, שאשור שלמים בדעתם (מאוחדים) להחריב את ירושלים, וכן רבים הם מאוד, וְכֵן נִגְזְרוּ וְעָבְרוּ - כך, יהיו אנשי נינוה גוזזים ונכרתים מן העולם, וְעִנְתֶךָ, לֹא אֶעֱנֶךָ עוֹד - משום שבעינוי אחד, תכלו כולכם.
 יג. וְעִתָּה אֲשַׁבֵּר מִטְּהוֹ מַעְלִיךָ, וּמוֹסְרֵיךָ אֲנִתֶק - ועתה, אשבור ואנתק מעליכם, בניי, את העול והמוסרות ששמו עליכם אשור.
 יד. וְצִוָּה עֲלֶיךָ ה' - ויצוה ה' עליך, אשור, לֹא יִזְרַע מִשְׁמַךְ עוֹד - כי לא תשאר מלכות מזרע אשור, מְבִית אֱלֹהֶיךָ, אֲכַרִּית פֶּסֶל וּמִסְכָּה - אכרית הפסילים מבתי הע"ז שבאשור, אֲשֵׁים קִבְרֶךָ כִּי קָלוֹת - ושם בבית הע"ז, תמות. (וַיִּסַּע וַיֵּלֶךְ וַיֵּשֶׁב סְנַחְרִיב מֶלֶךְ אֲשׁוּר, וַיֵּשֶׁב בְּנִינְוָה. וַיְהִי הוּא מִשְׁתַּחֲוֶה בֵּית נִסְרַךְ אֱלֹהֵינוּ וְאֲדָרְמֵלֶךְ וְשַׂרְאֲצַר בְּנָיו, הִכְהֵוּ בַחֲרָב, וְהָמָּה נִמְלְטוּ אֶרֶץ אֲרָרָט, וַיִּמְלֶךְ אֶסֶר חֲדָן בְּנוֹ תַחְתָּיו"; מלכים ב' יט', פס' לו' - לז')

¹ מלך אשור מלך בנינוה, כמו שכתוב: "מן הארץ היא יצא אשור, ויבן את נינוה...". ומלך אשור הרע לישראל והגלה אותם מארצם, והקב"ה, נקם נקמת בניי מאשור על ידי ניי. ואמרו רבותינו ז"ל: שנה ראשונה שמלך נבוכדנצר - כבש את נינוה, שנייה - כבש את יהויקים. רד"ק.

פרק ב

א. הנה על ההרים, רגלי מבשר - הנה רגלי המבשר, פוסעות על ההרים, ומבשר על נפילת אשור, ומשמיע שלום - ומשמיע על השלום שבא על הארץ, חגי יהודה חגג - תחוגו אנשי יהודה חגיכם בירושלים, שלמי נדנד - שלמו את הקרבנות שנדרתם לה, כי לא יוסיף עוד לעבר בך בליעל - כי הנה, לא יוסיפו עוד אנשי אשור הרשעים, לעבור בארצכם, פלה נכרת - שכולם נכרתו מן הארץ. ב. עלה - הסתלק, מפיץ - אשור, שהפיץ אתכם מארצכם, על פניך - מעל פניך, נצור מצורה - שמרו את את הערים הבצורות, שכבש מלך אשור, צפה דרך - צפו והסתכלו בדרך הבאה מאשור, ולא תוסיפו לראותו עוד בא עליכם, חזק מתנים, אמן פח מאד - חזקו מתניכם, ואמצו את כוחכם מאוד לבטוח בה. ג. כי שב ה' את גאון יעקב - כי הנה, ישיב ה' את גדולת ישראל, כגאון ישראל - כמו שהיתה מימי קדם, כי בקקים בקקים - כי רוקנו בבל את אשור, שתהיה ריקה מכל טובה, וזמריהם שחתי - והשחיתו את זמורות גפנם. (ר"ל, הוציאו מתוכם את כל עושרם) ד. מגן גבריהו מאדם - המגנים של גיבורי בבל, אדומים היו, אנשי חיל מתלעים - ובגדי אנשי המלחמה, צבועים בצבע אדום מתולעת שני, באש פלדת הרקב, ביום הכינו - ביום שהכינו את רכבי הפלדה של הכשדים למלחמה, נראו ניצוצות אש יוצאות במרוצת גלגלי הרכבים, והברושים הרעלו - והוכנו החיצים (העשויים מעצי ברוש), ובראשם שמו רעל להמית בהם את חיילי אשור. ה. בחוצות יתהוללו הרקב, ישתקשקון פרחבות - רכבי אשור ינהגו בערים בהוללות, בשגעון וברעש, (שיודעים, שלא יוכלו לנצח במלחמה), מראיהן פלפידם - מראה פניהם יתאדמו מבושה על מפלתם הקרובה, פפרקים ירוצו - מרוב בהלה, ירוצו בערים במהירות מקצה לקצה, כמהירות הבזק הברק. (שלא ימצאו עצה להנצל).

ו. יזכר אדיריו - יזכור אשור את גיבוריו לצוותם לצאת למלחמה, יפשלו בהליכתם - אך יפשלו בהליכתם, ולא יצליחו, ימהרו חומתה - ימהרו לעלות על החומה להגן מפני הבבלים, והכן הסכך - ויכינו עליהם מכסה, לסוכך מפני חיצו האוייב. ז. שערי הנהרות נפתחו - שערי העיר הפונים לכיוון הנהר, נפרצו ע"י האוייב, וההיכל נמוג - והיכל המלך, נמס ונחרב ע"י האוייב. ח. והצב - המלכה, הניצבת לימין המלך, גלתה - יצאה בגלוי מארמונה, (שדרך המלכה להיות נסתרת בארמון המלך) העלתה - והעלו אותה על המרכבה - לצאת לגלות, ואמהותיה, מנהגות, פקול יונים - שפחותיה, ההולכות עימה, מקוננות כקול היונה, מתפפת על לבבהן - מכות (כמו שמכים עד תוף) על ליבם, כדרך המקוננות. ט. ונינוה - ונינוה שבארץ אשור, כברכת מים - מלאה בכל טובה, כבריכת מים המלאה במים, מימי היא - מיום שהוקמה, והמה נסים - וכעת, כשנסים אנשי נינוה מפני האוייב, עמדו עמדו - קוראים המלך והשרים, לאנשי העיר: "עמדו והלחמו באוייב", ואין מפנה - אך אין איש, שמפנה פניו לאחור ממנוסתו. י. באז כסף באז זהב - תבזזו אנשי בבל, את הכסף והזהב שבנינוה, ואין קצה לתכונה - ואין סוף לעושר, שאספו והכינו אנשי אשור, פבד - נקו מאשור, (מלשון לטאטא ולנקות; וכן בלשון המשנה: "בית שמאי אומרים, מכבדו את הבית ואחר כך נוטלין לגדים". ברכות ח' ד') מפל פלי חמדה - את כל כלי החמדה שאספו. יא. בוקה ומבוקה - ריקה מכל תשאר נינוה, ומבלקה - וחריבה², ולב נמס, ופק ברפים - ליבם ימס, וברכיהם יכשלו בהליכתם מרוב פחד, וחלחלה בכל מתנים - מתניהם ירעדו מהחיל (פחד) שיאחז בהם, ופני כלם, קבצו פארוו - פניהם ישחירו מפחד, כשחרות המתקבצת בקדירה שעל האש.

² כמו: "הנה ה' בוקק הארץ ובולקה וענה פניה"; ישעיהו כד א'.

וְלֵהֵב חֶרֶב, וּבִרְק חֲנִית - וּבִידוֹ חָרַב וּחְנִית,
מְלוֹטְשִׁים וּמְבַרִיקִים,
וְרֵב חֶלֶל - וּמְפִיל הַפְּרָשׁ חֲלָלִים רַבִּים,
וְכַבֵּד פָּגֶר - וּרִיבֹוּי פְּגָרִים,
וְאִין קֶצֶה לְגִוְיָה, וְכִשְׁלוֹ בְּגִוְיָתָם - עַד שְׂכָאִילוֹ
אִין סוּף לְגִוְיֹת הַהֲרוּגִים, וּיְכִשְׁלוֹ הַהוֹלְכִים
בְּרוֹב הַגִּוְיֹת.

ד. מֵרֵב זְנוּנֵי זֹנָה - מְשׁוּם שֶׁהֵייתֶם אֲנָשִׁי
נִינָה, נוֹהֲגִים בְּמִנְהַג הַזֹּנָה,
טוֹבֵת חֵן בְּעֵלֶת כְּשָׁפִים - שְׁמֵרָאָה עֲצֵמָה
כְּבַעֲלַת חֵן וְכִשְׁפִים לִפְנֵי הָאֲנָשִׁים לִפְתּוֹת
אוֹתָם, וְאַחֲ"כ עוֹשֶׂה בָהֶם כְּרַצוֹנָה,
הַמְכַרְת גֹּוִים בְּזִנּוּנֵיהָ, וּמְשַׁפְּחוֹת בְּכִשְׁפֵיהָ -
כֵּךְ, אֲנָשִׁי נִינָה עֲשׂוּ בְּמִשְׁפְּחוֹת הַגִּוִּיִּים
כְּרַצוֹנָם, אַחֵר שְׁפִיתוֹ אוֹתָם לִלְכַת אַחֲרֵיהֶם,
(עֵי"י הַזְנוּת וְהַכְשָׁפִים שְׁעָשׂוּ).

ה. הַנְּנִי אֵלֶיךָ נָאִם ה' צְבָאוֹת - הִנֵּה פוֹנָה אֲנִי
אֵלֶיךָ, לְהַעֲנִישְׁךָ,

וְגִלְתִּי שׁוֹלֵיךְ עַל פְּנֵיךְ - אֲגַלֶּה אֶת שְׁלוֹי בְּגִדֶיךָ
- לְבִזּוֹתְךָ, (לְפִי שֶׁהַמְשִׁילָם לַזֹּנָה, נִקְטָ דֶרֶךְ בַּזִּיּוֹן בַּזֹּנָה)

וְהִרְאִיתִי גֹוִים מְעַרְךָ - אֲרָאָה לְכָל הַגִּוִּיִּים, אֶת
גִּילּוֹי עֲרוֹתְךָ,

וּמִמְלָכוֹת קְלוּנְךָ - וְלִכְלֵל הַמְּמַלְכוֹת אֶת בַּזִּיּוֹנְךָ.
ו. וְהִשְׁלַכְתִּי עֲלֶיךָ שְׁקָצִים וְנִבְלָתֶיךָ - אֲשַׁלֵּךְ
עֲלֶיךָ דְבָרִים מְאוֹסִים, לְנִבֵּל וְלִהְשַׁחִית אֶת
יּוֹפֶיךָ,

וְשַׁמְתִּיךָ כְּרָאִי - אֲשִׁים אוֹתְךָ לְהִיּוֹת כְּדָבָר
מְלוּלְכֵךְ וּמְטוֹנָף³. (ר"ל, תְּפִילֵי בִיד הָאוֹיִיב בַּזִּיּוֹן רַב)

ז. וְהִיָּה כָּל רְאִיךָ, יָדוּד מִמֶּנֶּךָ - כָּל הַרוֹאִים
אוֹתְךָ, יִתְרַחֲקוּ מִמֶּךָ,

וְאָמַר שְׂדֵדָה נִינָה - וַיֹּאמֶר הַרוֹאָה: נִשְׁדָּדָה
נִינָה,

מִי יָנוּד לָהּ - מִי יָבֹוא לְנוֹד לָהּ בְּרָאשׁוֹ, כְּדֶרֶךְ
הַמִּנְחָמִים,

מֵאִין אֲבַקֵּשׁ מִנְחָמִים לָךְ - הֲלֹא אִין לָהּ
אוֹהֲבִים כִּי הֲרַעוּ לְכָל הָעַמִּים.

ח. הַתִּיטְבִי מִנָּא אֲמוּן, הִישְׁבֵּה בְּיֶאֱרִים מִיָּם
סְבִיב לָהּ - וְכִי טוֹבָה וְחֻזְקָה אֶת יוֹתֵר מֵהָעִיר
נָא אֲמוּן שְׁבַמְצָרִים, שִׁישְׁבָה לִיד מִי הַיָּאוֹר
(מִשָּׁל לְרוֹב עוֹשֵׁר וְטוֹבָה), וּבְכָל זֹאת כִּבֵּשׁ אוֹתָהּ נִינָה,

אֲשֶׁר חִיל יָם - אֲשֶׁר הִים הַגְּדוֹל הִיָּה לָהּ
לְחוּמָה,

מִיָּם חוֹמָתָה - וְהִים - הוּא חוֹמָתָה, (וּבְכָל זֹאת
כִּבֵּשׁ אוֹתָהּ נִינָה)

יב. אֵיָהּ - הִיכֵן הִיא נִינָה,
מְעוֹן אֲרִיּוֹת - שֶׁהִיָּתָה מְקוּם שֶׁל מַלְכִים
וְשָׂרִים עֲצוּמִים,

וּמְרַעָה הוּא לְכַפָּרִים - וּמְקוּם מְרַעָה לְאֲרִיּוֹת,
לְמַלְכִים עֲצוּמִים,

אֲשֶׁר הֵלַךְ אֲרִיָּה לְבִיא שָׁם, גּוֹר אֲרִיָּה וְאִין
מְחַרֵּד - שֶׁהַמַּלְכִים (הַמַּלְכִים וְהַשָּׂרִים שֶׁל נִינָה) הִיוּ

יוֹצֵאִים מִמְּקוּמָם לְטֶרוֹף טֶרֶף, וּבִנִּיהֶם
הַקְּטָנִים (שֶׁל נִינָה) שֶׁנִּשְׁאָרוּ בְּמְקוּמָם, יִשְׁבוּ

בְּבִטְחוֹן וְאִין מִי שִׁיחַרֵּד הַגּוֹרִים.
יג. אֲרִיָּה טֶרֶף בְּדֵי גְרוֹתָיו - הָאֲרִיּוֹת (הַמַּלְכִים
וְהַשָּׂרִים) שֶׁבִּנְיָנָה, הִיוּ טוֹרְפִים דִּי צוֹרְכִים שֶׁל

הַגּוֹרִים, (בְּנִיָּהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם),
וּמְחַנְקֵי לְלִבְאֹתָיו - וְחוֹנְקִים הָאֲרִיּוֹת אֶת

הַטֶּרֶף, לְהַבִּיא אֶת הַשֶּׁלֶל לְלִבֵּיאוֹת (לְנִשְׁוֹתֵיהֶם),
וְיִמְלֵא טֶרֶף חֲרִיו, וּמְעַנְתָיו טֶרְפָּה - וּמִילָא

בְּשָׁלֶל, אֶת כָּל הַחֹרִים (שֶׁבָהֶם יוֹשֵׁב הָאֲרִיָּה) וְאֶת
כָּל בְּתֵיהֶם.

יד. הַנְּנִי אֵלֶיךָ - הִנֵּה, נוֹתֵן אֲנִי אֶת פְּנֵי בְכֶם,
אֲנָשִׁי נִינָה,

נָאִם ה' צְבָאוֹת,
וְהִבְעַרְתִּי בְּעֶשֶׂן רֶכֶבָהּ - אֲבַעִיר בְּאֵשׁ אֶת רַכְבִּי

נִינָה, עַד שִׁיעֲלָה מֵהֶם עֶשֶׂן,
וְכִפִּירֶיךָ תֹאכַל חֶרֶב - וְאֶת כָּל גְּבוּרֶיךָ תֹאכַל

הַחֶרֶב,
וְהִכְרַתִּי מֵאֶרֶץ טֶרְפְּךָ - אַכְרִית מִמֶּךָ אֶת

גְּבוּרֶיךָ, הַטוֹרְפִים אֶת כָּל הַגִּוִּיִּים,
וְלֹא יִשְׁמַע עוֹד קוֹל מְלֹאכְכָה - וְלֹא יִשְׁמַע עוֹד

בְּגוִיִּים, קוֹל הַשְּׁלִיחִים, שֶׁהִיוּ שׁוֹלְחִים לְהַפְחִיד
אֶת הַגִּוִּיִּים עַל שְׂבָאִים לְהַשְׁחִיתָם.

פרק ג

א. הוּי עִיר דְּמִים - אוּי עַל נִינָה שֶׁהִיָּתָה
שׁוֹפְכַת דְּמִים רַבִּים,

כְּלָהּ פְּחַשׁ - שְׂכוּלָה מְלֵאָה בְּשֶׁקֶר,
פְּרָק מְלֵאָה - מְלֵאָה בְּגֹזֶל, (שְׁפוּרְקִים רְכוּשׁ אִישׁ

מְרַעָהוּ),
לֹא יִמִּישׁ טֶרֶף - לֹא סַר מִמִּנְהַ הַטֶּרֶף,
שְׁטוֹרְפַת מֵהַגִּוִּיִּים.

ב. קוֹל שׁוֹט - וְעַתָּה, יָבֹוא עֲלֶיךָ, קוֹל הָאוֹיִיב
הַמְכָה בְּשׁוֹט אֶת הַסּוֹסִים לְזֹרוֹם בְּמִרוּצָתָם,

וְקוֹל רַעַשׁ אוֹפֶן - וְקוֹל רַעַשׁ גִּלְגָּלִי רַכְבִּי
הָאוֹיִיב,

וְסוֹס דְּהַר, וּמְרַכְבָּה מְרַקְדָּה - סוֹסֵי הָאוֹיִיב
הַמְמַהֲרִים בְּמִרוּצָתָם, מוֹשְׁכִים אֶת הַמְּרַכְבּוֹת,

עַד שֶׁנִּרְאָה כְּאִילוֹ הַמְּרַכְבּוֹת מְרַקְדוֹת.
ג. פְּרָשׁ מְעֵלָה - בְּדַהֲרֵת הַסּוֹס, עוֹלָה הַפְּרָשׁ

כְּלָפִי מְעֵלָה,

³ כְּרָאִי - כְּמוֹ: "וְהִסִּיר אֶת מְרַאֲתוֹ בְּנִצְתָהּ...", וַיִּקְרָא אִי טוֹ

ט. **פוש עֲצָמָה** - הלא כוש - חזקה היא, **וּמְצָרִים וְאִין קָצָה** - ומצרים אין סוף לעם היושב בה, **פוט ולובים היו בעֲזָרְתֶךָ** - ואף פוט ולוב שהיו עוזרים לך, נפלו ביד נ"נ, **י. גַם הִיא לְגֵלָה הִלְכָה בְּשָׁבִי** - גם הם (מצרים) גלו ממוקומם, ונלקחו בשבי ביד נ"נ, **גַם עַלְלִיָּה יִרְטָשׁוּ בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת** - ואת עולליהם, בקעו ברחובות, **וְעַל נִכְבְּדִיָּה, יָדוּ גוֹרָל** - והשליכו גורל, לחלק ביניהם את הנכבדים שבמצרים, **וְכָל גְּדוּלִיָּה, רִתְקוּ בְּזָקִים** - ואת כל גדולי מצרים, אסרו בשלשלאות ברזל. **יא. גַם אֶת** - נינוה, **תִּשְׁפְּרִי** - תשתי ותשתכרי מיין התרעלה, (משל לפרוענות), **תְּהִי נְעֻלְמָה** - תהיי נעלמת מהעולם, כאילו לא היית קיימת מעולם, **גַם אֶת, תִּבְקָשִׁי מְעוֹז מְאוּיָב** - גם את נינוה, תבקשי עוזר וסומך, להתחזק כנגד הכשדים, ולא תמצאי. **יב. כָּל מְבַצְרֶיךָ, תֵּאֲנִים עִם בְּפוּרִים** - כל ערי המבצר שבך, נמשלו לעצי תאנה עם פירות ביכורים, **אִם יִנְעוּ** - שכאשר מנענעים את התאנה, **וְנָפְלוּ** - יפלו פירות הביכורים, **עַל פִּי אוֹכַל** - לתוך פי האוכל, בלא טורח ומאמץ. (כך, יכבשו את ערי המבצר, בלא כל קושי). **יג. הִנֵּה עֲמִן נְשִׁים בְּקִרְבְּךָ** - הנה עמד, חלשים כנשים, **לְאִיבֶיךָ, פִּתּוּחַ נִפְתָּחוּ שְׁעָרֵי אֶרְצֶךָ** - לכן, שערי ארצך, כאילו נפתחו מאליהם, ונכבשו ע"י האוייב, **אֲכָלָה אֲשׁ בְּרִיחֶיךָ** - כאילו אכלה אש, את בריחי השערים. (שבקלות רבה נכבשו ע"י האוייב). **יד. מִי מְצוֹר שְׂאֲבֵי לֶךְ** - שאבו מים, להתכונן לימי המצור, **חֲזִיקֵי מְבַצְרֶיךָ** - חזקו את ערי המבצר, **בְּאִי בְּטִיט, וְרִמְסֵי בַחְמֹר** - רמסו ברגליכם טיט (חומר), לעשות ממנו לבנים לחזק העיר, **הַחֲזִיקֵי מַלְבָּן** - החזיקו את המלבן (מין דפוס, ללבן בתוכו הלבנים, להכין הלבנים), לחזק בלבנים את בתי העיר.

טו. **שָׁם** - במבצריך, **תֹּאכְלֶךָ אֲשׁ** - תאכל אתכם אש האוייב, **תִּכְרִיתֶךָ חֶרֶב** - ותכרית אותך חרב האוייב, **תֹּאכְלֶךָ כִּילֶק** - תאכל אותך חרב האוייב, כילק (מין ארבה), המכלה את התבואה, **הַתִּפְּבֹד כִּילֶק, הַתִּפְּבֹדֵי פְּאֶרְבָּה** - יטאטא האוייב את מבצרי נינוה, כילק וכארבה, "המנקים" את הארץ מהתבואה. **טז. הַרְבִּית רְכִלֶיךָ, מִפּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם** - הסוחרים הרבים (כנוכבי השמים) שסחרו בך, והרבו את עושרך, **יִלַּק פֶּשֶׁט וַיַּעֲף** - יעופו ויעלמו מארצך, כמו הילק שעף, אחר שפושט את הארץ. **יז. מִנְזָרֶיךָ, פְּאֶרְבָּה** - השרים שבך, רבים היו כארבה, **וְטַפְּסֶרֶיךָ, פְּגוּב גּוֹבֵי** - והממונים שבך, רבים היו כארבה, (פְּגוּב גּוֹבֵי - כפל לשון ; ארבה) **הַחוֹנִים בַּגְּדוֹת בְּיוֹם קָרָה, שְׂמֶשׁ זָרְחָה וְנוֹדָד, וְלֹא נוֹדַע מְקוֹמוֹ אִים** - אשר ביום קר מאוד, חונים הארבה על הגדרות, וכשזורחת השמש, נודדים למרחוק, ולא נודע היכן מקומם. (כך שרי נינוה, ינדדו מארצם למרחוק). **יח. נְמוּ רַעֲיֶיךָ, מֶלֶךְ אֲשׁוּר** - שרי נינוה כאילו ישנים, ולא יצילו אותך, מלך אשור, מהאוייב, **יִשְׁכְּנוּ אֲדִירֶיךָ** - גיבוריך, שוכנים במקומם, ולא יועילו לך מאומה, **נִפְשׁוּ עֲמִן, עַל הַהָרִים** - ועמד, נפוצו על ההרים, **וְאִין מְקַבֵּץ** - כצאן, שאין לו רועה שיקבץ אותו. **יט. אִין פֶּה לְשִׁבְרֶךָ** - אין מי, שליבו כואב על שברך, (פֶּה - אין מי שזוהר פניו נחלש, מצער על שברך) **נַחְלָה מִכְּתָךְ** - על המכה, שעשתה אותך כחולה, **כָּל שְׂמֵעֵי שְׂמֵעַךְ** - כל מי שמע השמועה, על מפלתך, **תִּקְעוּ כַף עֲלֶיךָ** - מחאו כף בשמחה על מפלתך, **כִּי עַל מִי לֹא עֲבָרָה רַעְתָּךְ תְּמִיד** - שהלא על מי מהעמים, לא עברה רעה ממך.